

CONTIMPORANUL

Vodă Tepeș

Pacea e 'n țară, pacea e 'n afară
Hotarui, liniștit cum n'a mai fost,
Și șesurile azi la adăpost
Plugarii noi le fulgeră și ară.

Pela începutul dulce-al primăverii
Satu-și aduce aminte de povești
Și frunza tremură pe crengi cerești
Și pasă-mi-te 'n taină și boerii.

De bună seamă Vodă, gânditorul
La curățarea lumii-i hotărât.
Indeasă țeapa 'n oameni până 'n gât
Pentru-a întâlni șezutul omușorului...

Și nu cunoști cruțare — au amânări
De te arunci dreptății împotriva —
De-altfel creștin, cu țepele colivă
Îți pregătește Vlad — și lumânări.

Cuviincios cu buna rânduială
Pentru cei mari, fie Munteni ori Turci
Avea mai mari și osebite furci
Ca treapta loc să nu dea la 'ndoială —

Vedeai Vizirii la 'nălțimea lor
Înfipți în vârfuri sprintene de plopi.
Iar pentru sfinți, Vlădici și Episcopi
Avea lemn sfânt și bun mirositor —

Și iată Sfatul l'arni adunat
Să mulțunească Domnului de Pace.
Vlad șade 'n jilț. E liniștit. Și tace
Cu sufletul sub platoșă împăcat.

Și pe când prieteni și curteni în zale
Ciocnesc în juru-i cupele cu vin
În cinstea faptelor Măriei-Sale,
El cugetă ce țepi li se cuvin.

1916

TUDOR ARGHEZI

Mici pogomuri la Șipote

În împrejurimile Iașilor, la Șipote, a ființat, în timpul războiului, o tabără de prizonieri cari au îndurat toate prigonirile de rigoare într'o țară latină și culturală ca a noastră. Autoritățile se desfătau în cruzime, și se zice că aceasta nu era de un sadism tocmai pur, adică dezinteresat și cu unic scop de plăcere. Germanii în sfârșit, parte au murit, parte au evadat, parte au fost schimbați la încheierea păcii. Autoritățile, însă, din Șipote, au rămas, și năravul căpătat în campanie, le-a rămas și el. Pofta de a schingui și de a persecuta, suferia într'înșii. Ultimele devastări și dezordinile antisemite puse la cale de guvern, canalizară și deslănțuiră instinctele lor reprimare și lipsite de orientare. Autoritățile din Șipote începură vânatoarea de evrei. Au găsit în comună șapte familii evreiești cu doi invalizi de război, cu cinci foști greu răniți în sânul lor. Bravii sedentari și administratori de lagăre se năpustiră asupra celor schilodiți în tranșee și după câteva săptămâni de șicane sistematice, de amenințări și de asmuțiri, le comunicară ordinul de a părăsi comuna, dându-le voie să-și ia câte o boccea cu de-ale casei. Acestea se întâmplară nu în Spania secolului XV ci în România, în 1923.

I.

Pravoslavnicul

Când nu gargarisește vorbe de duh pentru a ușura situația guvernului în parlament, d. Iorga e preocupat de problema bisericii dominante, pe care o vrea cea veche, cea ortodoxă. Motivele nu le știe nici d-sa. Cică așa au crezut strămoșii noștri și printre ei au fost câțiva cari au făcut chiar drumul la Ierusalim și s'au întors hagii. D-l Iorga manifestă o mare slăbiciune pentru toate aceste obiceiuri grecești mulțumită cărora străbunul d-sale și cu Tudor Vladimirescu au putut fi totuși „de-o lege”. Nu e de ajuns însă atavismul d-lui Iorga pentru a trata sentimental o chestiune atât de gravă din punct de vedere politic. Ortodoxia noastră a servit prea mult propagandei rusești și e una din cauzele izolării și a întunericii seculare care lasă încă umbre până și în viața noastră de azi. Ea nu constituie o problemă de conștiință pentru masele noastre decât în dramele istorice din cari d. Iorga își puizează frazeologia. (Vezi Vlaicu-Vodă) Și nu mai e permis azi, de dragul Primatului, să jignim pe concetățenii noștri de alte confesii, menținând anacronismul unei „religii de stat”.

Noapte

DIN „CANTAREA BINECUVANTARILOR MELE”.

Fantomă în doliu, demon de întunec, suverană oarbă, care domnești cu ochii instinctului, ca o pasăre de pradă și cu mâna vapoasă a infinitului, ca cel fără de început: ascultă binecuvântările mele.

Ascultă-le și primește-mă sub acoperișul aripelor tale de aur, îngăduindu-mi, ca din aroma respirației tale să-mi adăp bietul meu suflet torturat de o sete neînțeleasă...

În tine, noapte, este eterna metamorfoză de bine și de rău, de milă și de ură, de vițiu și de fantezie, de crimă și de pasiune.

Te-am văzut, noapte, chemându-ți copiii, sub discreția umbrei tale de catifea, răcorindu-le fruntea cu mirezmele plantațiilor tale negre și „te-am binecuvântat”.

Darnică amfitrioană, care din bogăția eternei tale grădini ne dăruiești adieri răcoroase și parfumuri străni, primește-mă sub ocrotirea aripelor tale de aur, fiindcă acoperișul zidurilor mă apasă, iar torța pe care mi-ai aprins-o în sânge, dogorește așa de adânc, că mi-e teamă să nu topească, sufletul meu de ceară, torturat de o sete neînțeleasă.

Te-am văzut noapte, furișându-te printre gratii, stergând urma conturelor, schimbând chipul cald în spirale vapoase, ca fumul unor mirezme brune, ritor (din roșu-violet, din galben-verde, din violet-

negru) și în mijlocul acestor vrăji, aruncând în dantela perdelelor discul gurei tale, ca u.a. stigmat al nepăsării și al morții.

Te-am văzut, noapte, ocrotind furișarea a două umbre, peste care ai lăsat baldachinul de purpură, în cântece frânte din hymeneu și „te-am binecuvântat”.

Prietenă a îndrăgostiților, sfătuitoare a celor ce plâng și blestemă, făuritoare de iluzii albe și de vise negre, ascultă-mă și trimite-mi cheia deslegării neînțeleșului meu vis și băutura potolitoare a setei mele neînțeleșe...

Ești bogată, noapte, ca o fantastică regină, căreia nu i se refuză nimic, și oridecâte ori simt aroma puternică a respirației tale parfumate, mi te închipuiesc, noapte, ca pe o femeie cu pânțele fecund și cu șoldurile rotunde, umezite de sărutările nevrednicilor tăi păcătoși.

Dar iată, că simt deslipindu-se din mine fructul tuturor durerilor iar vântul cercetărilor aiurite și-l asvârle în mâini. Primește-mi dar sufletul să se desfacă în negrul nemărginirii tale și ca 'ntr'un cuib moale, tu sălășluiești-l în tine, noapte.

Încălzește-i aluatul de zăpadă — dacă e alb și rece — și răcorește-i cenușea caldă, ca puzderia din lună, dacă în polenul lui, mai tremură încă sămânța durerii... Și te voi binecuvânta, noapte!

CLAUDIA MILLIAN

1915.

Domnișoara, Iulia de O. Han

1923 CAPITALA

Constituția

Fapte cu totul necunoscute și informațiuni obiective din săptămâna patimilor

Redăm mai jos pentru ultima oară pe înțelesul tuturor, pasagiile principale cari alcătuiesc ființa și scopul pactului fundamental, pentru a facilita spiritelor greoaie și refractare, apropierea concepției de stat a d-lui Vintilă Brătianu.

1. România e un stat național, unitar indivizibil și liberal.

2. Forma statului: monarhie constituțională național liberală cu regim parlamentar bicameral.

a) Camera se va compune în majoritate din aleșii națiunii cari aparțin partidului național liberal, pe baza urnelor secrete, egale și directe.

b) Senatul va cuprinde $\frac{3}{4}$, foști miniștrii, generali și înalți prelați numiți dintre pensionarii Clubului partidului Național-liberal cari s'au distins în serviciul țării, restul vor fi aleși dintre membrii activi ai partidului liberal, pe baza ordonanțelor votate.

3. Deplină libertate de exercitare a drepturilor politice, civile, de gândire și de exprimare a ideilor este garantată fiecărui cetățean care va putea dovedi că aderă la doctrina partidului național liberal.

4. Regele și ceilalți membri ai coroanei trebuie să fie și membri ai partidului național liberal, dovadă la cerere că plătesc regulat cotizațiile pentru susținerea clubului național liberal.

5. Ei mai pot fi și vânători.

6. Proprietatea e sacră și inviolabilă, cu o singură excepție: exproprierea solului, și a celorlalte bunuri imobiliare precum și mobiliare când interesele țării o vor cere.

a) Exproprierea de orice natură nu poate fi făcută de cât de un guvern național liberal, care emană direct din interesele țării.

b) În acest scop se declară proprietatea societă-

ților Creditul Minier și Steaua Română, toate sursele sale de păcură, cari se află în prezent în subsolul țării și cari eventual vor mai fi descoperite pe viitor.

c) Minele de aur, de fier (și orice alt metal) de cărbuni, apele curgătoare și stătătoare, Marea Neagră și Dunărea, trec în cercetarea și sub administrarea provizorie a cercului de studii a partidului național liberal, până la elaborarea statutului definitiv.

7. Presa e liberă și nu poate fi oprită în acțiunea ei, nu poate fi supusă cenzurii sau oricărei alte restricțiuni de cât în cazul că ea atacă fie partidul național-liberal în bloc, fie pe vreunul din membrii acestui partid.

În acest scop delictele sunt de două feluri:

a) Unele grave, cari merg la jurați.

b) Altele simple, caracterizate de atacul contra ideii național-liberale cari sunt sub jurisdicțiunea tribunalelor ordinare.

8. Țara se împarte în județe, județele în comune. O lege specială administrativă, va institui în capul județelor prefecti pe timp de zece ani. Prefecții vor fi membri ai partidului liberal. Primarii vor fi aleși de locuitori pe baza votului universal, după indicațiunea prefectilor.

Pedeapsa cu moartea, nu poate fi introdusă, ea necorespunzând cerințelor și caracterului civilizației românești. Se dă însă un termen de cinci ani, tuturor cetățenilor acestei țări, pentru a se înscrie în partidul național-liberal.

Dacă la expirarea acestuia, cetățenii nu se vor fi supus legilor în vigoare ce vor decurge din acest pact fundamental, pedeapsa cu moartea va fi introdusă.

C.

PREAMBUL

Incontestabil marea presă a capitalei și-a făcut conștiința datorită înregistrând pas cu pas, clipă cu clipă, evenimentele zilei în toată măreția în toată grandoarea lor.

Aducem totuși, în observatori mai puțin pripiți, în firi mai scormonitoare, mai curioase, tributul nostru modest, de fapte, unele cu totul necunoscute, de informațiuni riguros exacte, la marea carte pe care o scrie generația de astăzi pentru liniștea și fericirea celor viitoare. Poate că unele vor avea norocul să fie notate în marginea foilor.

ANTRENAMENTUL

Rarii vizitatori ai șoselei de acum trei săptămâni, au putut vedea într-o dimineață ceoasă, un spectacol pe cât de curios pe atât de nou.

Pe alea călăreților un tânăr bondoc îmbrăcat sumar ținea în mâna dreaptă ridicată la înălțimea umărului, un căpăstru. De căpăstru atârna o curea, iar la capătul curelei se sbătea în noroi un morman de hârtii și două scoarțe. În mâna stângă ținea un revolver cu care părea că era dispus să-și aperse prada. Avea cisme și piteni. Timid dar decis unul din matinalii trecători îl întrebă cu o explicaibilă curiozitate, ce scop avea această mică procesiune.

O clipă tânărul schiță cu revolverul o mișcare amenințătoare, apoi asigurat de atitudinea pacinică a interlocutorului răspuns: „Nu știi bine românești”. Eu ungur, băiat de grajd la herghelii regal. Asta ești Constituție. Duc la hipodrom la d. antrenor Imre ca să nveț galop”. Asupra acestora, pocnind mormanul de hârtii, cu un bici caracteristic, pe care-l purta la brâu, porni grăbit.

LUPTA CU NATURA

Nu mult după această întâmplare, conform tacticii întrebuițată de armata germană în luptele de la Iser, familia Brătianu a procedat la inundarea țării. Urișe pompe hidraulice și turbine gigantice puse în mișcare de genii ingineresc al fraților umfla neîncetat cursul apelor, chiar de la izvoare. Vestala partidului, d. Mihail Pherikide, solicită ploile, cari veniă în abundență (ceea ce dovedește că în anii de secetă partidul liberal poate fi salvarea țării) și târără în puhoi, munți, dealuri, sate și orașe.

Prin dărâmare podurilor provinciile alipite se despărțiră din nou, ceea ce era în interesul guvernului, căci trenurile nu mai puteau circula. Trei sfert din numărul țăranilor cari aveau intenția să vie în capitală ca să participe la întrunirea opoziției, erau uzi sau ocupați să se mute prin arbori. În schimb restul s'a izbit de două dificultăți cari păreau insurmontabile:

1) Lipsa de pașapoarte pentru ca să treacă dintr'o comună într'alta.

2) Majoritatea pierdea prin beciurile autorităților mâinile și picioarele. Ori se știe că mersul pe cap e foarte obositor și nu e suportabil pe distanțe lungi.

SINNFEINERII

Dacă lupta cu natura s'a dovedit eficace pentru convingerea populației rurale de necesitatea Constituției, guvernul și-a dat seama dela început că mijloacele ce vor fi întrebuițate la centru trebuie să aibă coeficientul cuceririlor civilizației și tot aparatul tehnic modern pe care-l cere războiul contra celor ce-și închipuiau că sînt reprezentanții a 17 milioane locuitori. Această sugestie și se știe ce periculoase și dârze sunt sugestiile, fu combătută în diverse feluri.

Mai întâiu se dete drumul porcilor mistreți în pădurea dela ***.

Acest eveniment n'a lipsit să atragă atenția și persoana suveranilor prin acele locuri. Simțindu-și mâinile libere, guvernul scoase pe străzile capitalei tunul de 420 de ale cărui isprăvi s'a vorbit atât în cursul războiului mondial.

Acest tun se știe a fost solicitat de d. Ionel Brătianu, lui Mackenzen, la încheierea armistițiului, numai în vederea consolidării României-Mari. În centru au fost identificate 114 regimente de infanterie, 26 de artilerie de câmp, 14 de obuziere, 4 de artilerie de cetate. 36 avioane evoluau deasupra capitalei constituționale.

S'au amenajat lagăre de internare. Nimeni nu se poate plînge că a răcit sau a suferit acolo de igrasie, ca în lagărele din timpul războiului. Dimpotrivă, toți cei ce au fost puși sub supraveghere au avut mai curînd senzații de căldură cari adesea deveneau insuportabile. Asta din cauza furnicilor. Într'adevăr marea număr de Sinufeineri, cari au petrecut ziua de Duminică și chiar toată săptămâna în aceste locuri de reculegere, au putut simți tot timpul furnicături prin cap, prin corp și prin membre.

Cum s'a făcut ocupația

Hotărât lucru: istoria se repetă. Capitala are de înregistrat în decurs de șapte ani a doua ocupație cu aceleași atribute de brutalitate, de inconștiență sfidare și de trufie militară. Pentru impunerea silnică a voinței lui inamicul a scormonit în bagajul său de axiome și a scos drapelul pentru a doua oară complice la cel mai ignobil viol — care poartă în majuscule: inscripția diabolică:

NOT KENNT KEIN GEBOT!

(necesitatea nu cunoaște lege)

Bethmann-Holveg redivivus! Mackensen redivivus.

Astfel, mitraliera, baioneta, pumnul — pe scurt fărădelegea sub aspectul hidos al cizmei cazonă — patronează instalarea „dreptului”. Sinistru sarcasm al istoriei care pedepsești fără de milă neputința sau neprețeperea unui popor lipsit de revolta sfântă a sclavului care primește în față scuipatul disprețului al stăpânului său!

Asemănătoare năvalei teutone — minus gloria marțială a unor sonorități ca Namur, Charleroi Verviers sau Louvain — cotropirea Capitalei fu urzită cu un eroism a la Offenbach într'un Mare Cartier. Diviziile de infanterie unități volante de cavalerie, de artilerie de câmp, secondate de piese de artilerie grea repartizate pe divizie asediau capitala în preziua întrunirii de Duminică. Trupele purtau cu ele hrană rece pe trei zile și tot echipamentul de campanie îngăduit de rozătoarele bugetului. O pădure de baionete și de guri de foc năvăli în dimineața de Duminică prin sate marginase, prin barierele îndepărtate în inima Capitalei deșteptată ca dintr'un vis urât, ca legendară pădure care veni să asedieze castelul lui Macbeth. Și teroarea se deslănțu furioasă, cu zurgănit de piteni, cu urlete de trompete, cu fluieri stridente. Amintirea coifului cu vârf rămase în urmă, întunecată și umilită de splendida armată care venea să dea țării liberate, o constituție cărată în marșuri forțate în urma bucătăriilor de campanie și a infirmeriilor de câmp. Dacă teroarea comandelor scurte și a pasului alergător cu arma în cumpănă parodia teroarea sub care se năruiră zidurile Bastiliei, această armată ocupantă aducătoare de sclavie în zorile unei dimineți de primăvară batjocoreă până și amintirea armatei marelui Revoluțiunii, așa cum rânjetul unui schelet murdărește surâsul senin al unei fecioare.

Și de Duminică Capitala respiră acest aer infect de duhoarea sugrumătoare a unui ocupant, care îmbogățit cu experiențe — de tristă memorie — a predecesorilor săi întru barbarie s'a folosit până și de planurile militare uitate de dâșii în graba retragerii pentru a desăvârși opera unei distructive stăpâniri.

Pe rând fură ocupate edificiile publice: Palatul Regal — Cotrocenii — iar cei găsiți înăuntru declarați auguști prizonieri ai voinței inamice. (Ei, cari au jucat

credință acestui popor, ferecați de lanțul aceleasi robi.) Poșta, Telegraful, Telefonul, gările orașului ocupate simultan — aproape în aceeași ordine ca în zilele de bejanie din 1916. — Senatul, Adunarea Deputaților, Teatrul Național deveni azilul regimentelor inamice. În decurs de câte-va ore înfățișarea Capitalei era a unui imens câmp de bătălie parcurs fără întrerupere de coloane de munițiuni, de batalioane ce nu-și găseau loc, de cavaleri răsleți, automobile blindate, tankuri, și întregul aparat al unei armate în mișcare.

Astfel s'a desăvârșit a doua ocupație militară a Bucureștilor, a cărei merit, ca și în trecut, îl revenidică, cu mândria solemnă a actelor istorice, același Ion I. Brătianu care triumfător din 1907 a dus țara de la Turtucaia la Coșofenești.

F.

Xilografie de Marcel Iancu

O nouă piesă originală

Într'un cerc de ziaristi și scriitori s'a cetit Joi seara, o lucrare dramatică a confratelui Henri Gad, intitulată „Fantastica”. (Teatru de păpuși). E o suită expresionistă, care a surprins prin nouitatea subiectului, prin veracitatea expresivă a dialogului și mai ales prin caracterul pregnant al situațiilor. Se pare că e vorba de o lucrare a cărei reprezentare va constitui un real și viu succes în teatrul românesc.

În seara de Joi 29 Martie, la Atheneu, gruparea „Poesis” va da un spectacol cu „Sora Beatrice” de Maeterlinck.

Vor juca d-nele Marietta Sadoveanu, Mohor, Frunză, d-nii Constantinii, Critico, etc.

SUB OCUPAȚIE

(Dela observatorul special al Contemporanului).

MĂSURI DE PRECAUȚIUNE

Însfârșit guvernul s'a gândit matur la o serie de măsuri cări trebuia neapărat luate pentru ca să se evite incidentele neplăcute și nefolositoare.

Astfel:

Au fost arestați toți câinii lupi, din cauza aver-siunei pe care o are familia Brătianu, pentru numele acestui animal.

Unul singur care purta sgardă tricoloră, fiind zărit de d. Vintilă Brătianu, care făcea triajul, a obținut eliberarea. Drept recunoștință el promise acestui șef milos că va păzi cu credință majoritatea până la votarea Constituției.

Lupoanca dela sfântul Gheorghe a fost pusă în lanțuri și împresurată de un divizion de 105. Romulus și Remus, au fost oprii și sugă toată ziua de Duminică pentru ca desvoltarea lor să mai întârzie.

S'a ventilat ideea punerii sub observație a comerciantului Lupu Michelsohn și a amiralului Nelson, un bătrân lup de mare.

D. Iorga fiind consultat asupra acestuia din urmă a declarat din memorie că se află la Trafalgar.

S'a interzis intrarea lăptăreselor în București, pe timp de trei zile, ele fiind fără niste.

Subtilul critic și poet liberal d. Mihalache Dragomirescu, a fost consiliat în mod discret să renunțe la numele său de botz, a cărui simplă pronunțare irita ordinea și autoritățile. Docil, eruditul nostru literat a adoptat numele de Gaga Dragomirescu.

Printre dispozițiunile mai importante cităm, prohibirea vânzării guzganucidului și a șoricioacei, pentru că națiunea avea nevoie în acele momente de toate forțele ei vii și oculte.

Capșa a fost ocupată pentru a doua oară de bulgari. Un regiment din cadrulater și-a instalat cartierul la intrările și ieșirile acestui nobil local.

O ZI BUNĂ

În seara întrunirii d. Vintilă Brătianu, se întorcea acasă trist, dezamăgit din cauza succesului opoziției.

La colțul unei străzi sumbre, un cetățean îl văzu aplecându-se și ridicând o hârtie. Subit fața i se luminează și-și continuă drumul.

Ajuns acasă agită triumfător o bacnotă de douăzeci de lei ruptă la un singur colț și spuse cu o expresie de o rară bucurie: „Și totuși azi am avut o zi bună”. La care fratele său Dinu, nu mai puțin satisfăcut, răspunse într-o fericită improvizatie:

Norocul e ca prazul

Nu aduce anul ce aduce ceasul.

H₂ O

Inversunarea Sinufeinerilor își găsisse un adăpost inexpugnabil în clădirea unei redacții din Calea Victoriei.

Consultat de d. general Văitoianu, asupra mijloacelor de potolire a opoziției, d. general Nicolescu, un combinator și chimist atitrat răspunse scurt: H₂ O.

Soluția aceasta se potrivea de minune cu ideea popoului dezlănțuit de guvern, asupra restului țării, cum am arătat la începutul acestor rânduri și se trecu la fapte prin inundație.

Au fost stinși răposatul rege Carol și regina Elisabeta cari asistau de pe pereții salonului, la intrarea sinufeinerilor.

După epuizarea apei, d-nii Ionel, Vintilă și Dinu Brătianu, au fost nevoiți să-și schimbe cămășile.

Furtumul nu observase că cei trei autori ai Constituției atârnavă de balconul fortăreței și i-a udat fără pic de considerație. Singur cașcavalul a scăpat întreg.

PUȚINA CHIMIE

Nici parlamentul n'a fost scutit de răzvrătirea elementelor.

Cursa Constituției, pregătită cu atâta atenție de oamenii competenți era cât p'aci să fie compromisă.

Dela articolul 1, după cum spun cronicile, o duhoare suspectă se răspândește în parlament. Mame-lucii prefăcându-se că nu înțeleg începură să miroasă cu lăcomie pe opozanți. Nu se descoperi nimic de preț.

Un expert chemat în grabă examinează pe raportor, analiză opera sa și după ce făcu o serie de calcule comunică la urechea fiecărui ministru în parte următoarea ecuație:

H₂ S (Hidrogen sulfurat) + Constituție=Rășină

Rășină minus H₂ S =Constituție.

deci

Constituție=Rășină.

Expertul fiind de părere că efectul trebuie înlocuit prin cauză, propuse fără alte menajamente, pentru împrăștierea duhoarei, esența de brad. Bradul fiind un arbore național, d. Vintilă Brătianu se întoarse în incintă. Opoziția ne mai putând suporta plecarea în corpore, fiecare membru ușurând în urma sa Constituția.

„Divizia Sălbatică” Viața sub ocupație

VIAȚA ARTISTICĂ

Toate manifestările artistice, teatre, concerte, au fost supuse de armata ocupantă, unui control extrem de sever. Astfel a fost oprit la operă spectacolul „Flautul fermecat” de Mozart, din cauza scenei în care vrăjitorul din Hameln adună, cântând celebra arie la flaut, șobolanii. Numai după suprimarea acestei scene, spectacolul a putut fi reluat. La teatrul Național se dau reprezentații gratuite pentru trupă. Vernisagiul expoziției Arta Română, a avut loc în prezența unui pluton de jandarmi.

La intrare au fost plasate două mitraliere. În sala din mijloc, pe un afet de tun, un exemplar al Noii Constituții în mărime naturală, pe hârtie velină Letea, în fața căruia descoperirea e obligatorie ca înaintea pălării lui Gessler din Wilhelm Tell. Un concert de muzică de cameră a fost interzis. Se crede că e o greșită interpretare a ofițerului de serviciu, ne fiind vorba de Camera deputaților. De asemenea s'a suprimat „Scena la Câmp” din Simfonia Fantastică de Berlioz, văzându-se în ea o încercare transparentă de propagandă țărănistă. În urma unui protest energic urmează tratative între d-l Georgescu și Comandantul militar.

VIAȚA ECONOMICĂ

Marele Cartier a intervenit pe lângă Comitetul bursei ca să se interzică cotarea tuturor acțiunilor la cari nu e interesată Banca Românească. Această măsură a produs o vie perturbățiune și o panică esplicabilă.

S'a ordonat arestarea tuturilor deținătorilor de alte acțiuni sau titluri. Toate băncile au fost puse sub sechestru militar, spre a fi lichidate, afară de Banca Națională, Banca Românească... S'a reinstituat drept rechizițiune pentru nevoile armatei ocupante. Se proiectează aniversarea de șapte ani de la prima ocupație inamică prin emisiunea unei bancnote jubiliare, care se va împărți membrilor Clubului liberal, după vechime. În cercuri petrolifere se svonește că tot teritoriul țării, cu tot ce va mai primi, a fost concesionat Creditului Minier pentru 90 de ani. Se afirmă că s'a și ordonat votarea acestei legi.

VIAȚA SOCIALĂ

Circulația a fost cu desăvârșire oprită în Capitală din momentul ocupației. Pentru a traversa strada, e nevoie de „ausweis” tipărit identic după vechiul clișeu. E interzis a se scoate capul pe ferăstră, iar pentru ieșirea în balcon e nevoie de autorizațiune specială.

Singurul mijloc de locomoțiune este S. T. B.-ul condus de watmani militarizați, fiind interzisă intrarea lăptarilor, a precupeților, etc. ca suspecți de țărănism. Capitala e complet lipsită de alimente, bucătăriile publice au ordin de a distribui hrană numai membrilor partidului liberal. Aflăm în ultimul moment că s'au închis toate cluburile, afară de cel liberal. De asemenea că se refuză dresarea actelor de naștere, căsătorie sau deces celor ce nu sunt liberali.

— **Alors nous sommes foutus!** suspină, cu dicția clară, d. I. G. Duca. Tăcere dramatică. Incruntatul consiliu căuta soluția. Da, da, se poate ca mărilanul național să nu tragă. Am eu o idee! zise d. Florescu. — Tu să taci!, îi zise d. Brătianu. Atunci Alecu Mavrodi care asista, în calitate de arnăut în cadrul ușii, uitând de gravitatea momentului răsă în hohote, ca un zevzec. O privire piezișă, un naș încrețit, o pufăială pe nări, îl înghetară. Își reluă poziția marțială. Vintilă îl măsurase de sus până jos: ieși afară, dobitocule! Mavrodi surâse ca un băiat de treabă și ieși. Asupra acestui neînsemnat eveniment pe care, mai târziu, poetul Horia Furtună l-a narat împodobit cu vreo câteva sute de calambururi foarte neplăcute fostului Director General al Teatrelor, — d. Brătianu pronunță sentențios:

— Evrika — (d. Mavrodi auzind un cuvânt grecesc, băgă capul pe ușă și prinse și el declarația istorică). **Am să aduc divizia sălbatică!** zise și ieși, cu toată suita. A doua zi toți miniștrii putură admira, sub uniformă română, capetele de Turci și Tătari din Bugeac și Cadrilater, iscalite de Iser, figurile Bulgărești din Durostor, și mai ales ținuta impecabilă a Secuilor, întreaga divizie sălbatică, în sfârșit, promisă de d. Brătianu, și acum în patulare prin capitala ocupată.

Nici un soldat nu știa românește. Toți își holbau mutrele lor galbene, ochii lor creți și sclipitori, fără să înțeleagă nici unul strigătele sedicioase de cari răsună orașul: Jos Șobolanii; Jos Rasputin!

— Li s'a spus că zilele acestea va fi vânătoare de Valahi! explica un parlamentar inițiat în secretele de Stat. Au ocupat centrele și barierele. Vor trage la primul ordin, ca în câini!

— Să trăești Șefule, îi spunea primului-ministru, d. Jean Th. Florescu, — avem gardă străină ca tiranii veritabili. Dar prea sunt unguri mulți printre ei...

— Am luat măsuri ca damele de onoare să fie păzite numai de turci, replică șeful, care era în toane bune.

La acestea Mavrodi, păzind, ca de obicei, lângă ușă gata să treacă de cealaltă parte, iar răsă necuviincios de tare.

— Mai încet, zevzecule, îi spuse în treacăt, nasal și plictisit, Vintilă.

Xilografie de Marcel Iancu

Desen de Daniel

Geometrie în ritminterior

Suflet-acord
de linii intensificate
și curbe grele peste centre de lumina
aplecate.
Pornește simfonia unghiurilor
cu stridențele
violente
să moară'n sensibilitate
de tangente...

Și iarăși armonia gravă, monotona
cu vecinica, neizbutita încercare
spre un miraj de unghiuri drepte
și linii perpendiculare
material doar constructiv
de cuburi, cuburi, cuburi în cădere
pe suflet — blocuri de durere,
pierdute la sfârșit inevitabil
în golul spațiat și progresiv
al punctelor
până la cel din urmă
și definitiv...

TANA QUIL

Cristosul care plânge:

D-lui A. L. ZISSU

...Eram așa de trudit după trei nopți nedormite:
urâtul se prăbușise asupra-mi... și trenul se țara
greoi, domol prin nămeții de ninsoare... și tovarășii
din vagon fumau dormind... și priveliștile treceau
înaintea geamurilor, încetoșate ca niște oști bătute
înaintea căpitanului pe care nu-l iubesc...

Deodată mă privește țință un domn cu blană de
castor.

— „Tu erai?”

— „Eu, amărâtul de mine!” răspusei mohorât,
recunoscând pe prietenul meu Z. un mare cărturar
însângurat, mult prigonit de prostia veselă, pretu-
tindeni prezentă.

— „Incotro!”

— „Nici eu nu știu!”

— „Dar dumneata de unde vii?”

— „Din Svițera!”

— „Dece din Svițera tocmai?”

— „Nu știi ce mi s'a întâmplat?... O cireadă de
cărturari a pornit o răsmeriță împotriva mea. Nu
mă așteptam! Nu mi'as fi închipuit că sloava scrisă
poate și în vremea noastră mișca noroadele. Cre-
deam că și-a pierdut puțința magnetică.

— „Știi despre ce e vorba: iar pretexte jidovești...”

— „Da!” răspuse Z resemnat.

Il cunoșteam îndrăzneț năvalnic, gata să-și în-
frângă dușmanul numai cu câteva vorbe bine po-
trivite: acum era palid; o tăcere se ascundea în
fiștece gând mărturisit.

Un moșneag intră să ne vadă biletele și ieși...

— „Ascultă!”

— „Da!”

— „Până nu vom da omenirei altă dumnezeire
careia să se închine vom fi huliți pentru că l-am
răstignit pe Christ. Pe urmă se vor găsi alte pri-
cini: de pildă că nu l-am hrănit pe noul Dum-
nezeu cu lapte de măgăriță și sânge hulub!”

— „Ha! ha! ha!” răsai în silă.

— „Vrei s'auzi o întâmplare destul de neobișnuită.

N'o vei crede! Știi însă că nu-mi plac glumele
chiar înțelepte!”

— „Știu!”

— „Alaltăeri mi s'a întâmplat. Treceam prin munți.
Era ger și în vagonul meu era cald. Pojghița de
ghiață de pe geam prinse a se topi. Imi era somn:
în creier îmi hăuiau glasuri; visam că se făptuiește
un măcel unic împotriva jidovilor; ...rămăsesem cel
din urmă... mi se dăruia viața și avutul numai ca
să las pe cineva să-mi sape sufletul c'un hârleț,
să-mi dăruiască altul, și să încep o viață nouă...
Visuri de mahmur și om necăjit! Mă sfădiam cu
sf. Pavel predicam în blesteme!

Imi arunc ochii împăiejeniiți la geam! Nu se poate!...

Mă fac la ochi... Da, s'ar putea!... Dar nu dorm?

Dacă'ar fi cineva să-l întreb? Nu era nimeni în vagon.

Și mă îndoiam de obișnuita mea limpeziciune: M'am

apropiat de geam. Șuvițele de apă conturau un cap!

Mi-am scos carnetul, și, stângaci, pre cât mă pricep,

am purces să trag dărele văzute. Am închis întocmai

rotunjimea dărelor, cum se împreună și se frâng.

Ce crezi c'a ieșit?... Un cap! da, un cap! Christosul

pletos, hirsut, flămând și bolnăvicios, cu nasul său

vulturesc de jidov din Galileia, Dărele de apă care

se prelungeau din ochi ca niște mărgăritare de ploaie

legate între ele erau lacrimi scurse din ochii lui mă-
nioși...

Dacă vrei poți să-l arăți!”

Imi arată carnetul: era întocmai precum imi po-
vestise. M'a cuprins mirarea și l-am privit pe Z,
drept în ochi. O, nu, nu era nebun!

Vorbă c'un alt tovarăș despre scumpetea care se
întetește.

La o gară apropiată a scoborât liniștit aproape vesel
cu obișnuita lui îndrăzneală în mișcări.

Am rămas să cuget dece mi-a izvodit această fabulă
fară senz...

ION CALUGARU

Alte priveliști

Balșile'n drum, ca bivoli negri, s'au culcat:
Și șesul spart, se urcă pe dealul sur, arat,
greu parca de sămânța grâului semănat.

Harbuji și-au curs zeama roșie pe pământ,
Semințele așteaptă ploaie, așteaptă vânt —
și e tăcerea care poate veni curând.

Și e lumina care poate să cadă jos,
Pe balta lină până'n afund și pe zămoși —
și e lumina care poate să cadă'n tine.

De vii să mâi și'n seara aceasta, boii uzi,
Coace-mă bine Doamne în câmp, ca pe-un harbuz,
și sparge-mă, în toamna aceasta, care vine.

B. FUNDOIANU

Expoziții

„Arta Română” (la Ateneu) azilul celor ce strâng
bani albi pentru zile negre; printre ei totuș un tã-
nãr care cercetează, se dibuie, și descoperă uneori
surprinderi și făgădueli: d. **Petre Iorgulescu**, pe care-l
sperãm scăpat, în viitor, din această anticameră a
morții. O penibilă dezamăgire ne pricinuieste por-
tretul expus de d. **C. Ressu**, salutat, nu mai de
mult decât acum doi ani, de toată generația iu-
bitoare de artă ca un meșter autentic. „Portretul”
d-sale îl scoboară până printre meseriași: acade-
mism frigid, plastică de panopticum, ceară colo-
rată. Pictorul Ressu trece, poate, printr'o simplă
criză. Rivalul său de odinioară, maestrul **Iser** îl
domină cu soliditatea arhitectonică a desenei sale
cãrora pensula n'a reușit să le răpească orice con-
sistență. D-l **Dărăscu** preferă să se repete. Așide-
rea d. **Tonitza** mult mai superficial și mai artifi-
cios însă, sentimental în genere, și câteodată e
motiv, dar mascând anevoie insuficiența desenului.
D-l **Francisc Șirato**, realizează trainic, atacând dea-
dreptul problemele coloristice și rezolvind precis, fără
subterfugii.

În sfârșit d. **Teodorescu-Sion** crește subit printre
cei pe cari îi știam de o statură cu dânsul și în-
tr'un panou rustic intrunește cele două însușiri ce
se fugăresc fără să se întâlnească *nici-odată*, în
lucrările altora: desenul și culoarea, într'o iscusită
contopire.

D. Teodorescu-Sion plămăiește ferm, amplu, va-
riat și cald. Echilibrul masselor, gravitația grupurilor,
concentrarea cu care își încheie compoziția, vădește
plenitudinea de mijloace, atinsă.

Sculptura d-lui **O. Han**, interioară și conținută,
e expresivă astfel, prin ricoșă. Iubim arta sa care
nu strigă, nu gesticulează, ci adâncește. Și unita-
tea fără de greș și stilul rafinat și puternic.

Despre restul expozanților nu se poate vorbi cu
decență. D. Teișanu, de pildă, înlătură critica și
trezește în noi, Verbul. Dar întrebunțăm pamfle-
tul, de preferință, în politică.

Expoziția Tănăsescu (sala Mozart), un liric al sum-
brului ne arată interioare vechi de biserică, în negru
și aur, asfințituri tragice, efecte de seară pe ruine.
Distingem, în toate acestea, părți egale de manierism
și pasime. Orizontul pictorului cade ca un oblon de
veșnicie, dacă nu părăsește genul cartă poștală și
dacă nu-și sporește meșteșugul.

DA.

Banca Română de Comerț și de Cre- dit din Praga :

Soc. Anonimă capital Lei 40.000.000
deplin vărsat

Str. Lipsani, 2 — Telefon 15|10

Reprezentanța Băncii de Credit din Pra-
ga, Praga cu sucursale externe Belgrad
și Sofia

Bănci Afiliate

Brăila: Banca Poporului, — Constanța:
Banca Constanța, — Giurgiu: Banca Du-
nărea, — Iași: Banca Română de Comerț
din Iași

Viena: Commanditgesellschaft Berthold
Storflr & Co. Schottenrin,

Face toate operațiunile de bancă pentru
fară și străinătate.